

Datum:

2025-06-25

Diarienummer:

MN-2025-6672

Yttrande över betänkandet Bättre förutsättningar för klimatanpassning, SOU 2025:51

Miljönämnden har beslutat att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

I betänkandet Bättre förutsättningar för klimatanpassning lämnas elva förslag till förändringar i befintlig lagstiftning, samt förslag till uppdrag för att skapa bättre förutsättningar för genomförandet av klimatanpassningsåtgärder. Malmö stad har under flera års tid drivit ett aktivt nationellt påverkansarbete för att få till stånd förbättrad lagstiftning och tydlighet gällande finansiering, ansvar och ägande av klimatanpassningsåtgärder. Miljönämnden ser att det finns möjligheter till förbättringar av förslaget så att klimatanpassningsarbetet i Sverige kan bli mer effektivt och ändamålsenlig.

Yttrande

Utredningen har haft i uppdrag att analysera och vid behov föreslå ny eller anpassad lagstiftning för att effektiva klimatanpassningsåtgärder ska kunna genomföras. Miljönämnden lämnar endast synpunkter på de delar av betänkandet som bedöms beröra nämndens ansvarsområden. Miljönämnden har följande synpunkter:

Betänkandets förslag till förändring i befintlig lagstiftning

- Öppna dagvattenanordningar ska omfattas av ledningsrättslagen

Miljönämnden ställer sig positiv till tillägget att ett dike eller annan avloppsanordning för bortledning av dagvatten, men som inte utgör en ledning, också ska ingå i en allmän va-anläggning, så att det blir möjligt att få marktillträde för öppna dagvattenlösningar med stöd av ledningsrätt på annans mark. Nämnden är positiv till att skyfall kan ingå i dessa allmänna va-anläggningar samt att även skyfallsgator kan ingå i en allmän va-anläggning.

I samband med hanteringen av dagvatten vill nämnden också påtala behovet av ansvarsförttydliganden gällande grundvattenhöjningar till följd av stigande havsnivåer.

Miljönämnden noterar att en ökande mängd öppna dagvattensystem kan få konsekvenser för miljötillsynen eftersom sådana anläggningar kan klassas som anmälningspliktiga avloppsanläggningar enligt miljöbalken med förordningar.

- Dagvattensystemets kapacitet ska regleras i lag

Miljönämnden ställer sig positiva till lagförslaget som tydliggör att en allmän va-anläggning ska ha kapacitet att ta emot minst ett 10-årsregn. Något som idag snarare regleras av praxis inom VA-branschen än i lag. Nämnden föreslår att va-huvudmannen i kommunernas Vattentjänstplaner ska redogöra för ledningssystemets kapacitet och utbyggnad. Det kommer att krävas stora investeringskostnader för att få fullgod kapacitet i ledningssystemet. Nämnden föreslår därför att ett statsbidrag för denna typ av lagkrav utifrån finansieringsprincipen bör utredas, likt de satsningar som staten tillhandahöll på 1970-talet när nuvarande ledningssystem byggdes ut.

- Va-huvudmannen ska lämna uppgifter om dagvattensystemets kapacitet

Miljönämnden ser positivt på lagförslaget. Nämnden vill framhålla att det tydligt behöver framgå vilken typ av uppgifter och utifrån vilken syn på klimatrelaterade risker som uppgifterna ska utgå ifrån samt vilket ansvar som va-huvudmannen har om en översvämning trots allt sker.

- Föreskrifter om högsta inomhustemperatur för känsliga grupper

Miljönämnden ställer sig positiva till förslaget, att Folkhälsomyndigheten ska få ett bemyndigande att meddela föreskrifter om högsta temperatur inomhus i sådana boenden med särskilt stöd och särskild service enligt socialtjänstlagen (2001:453) och lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, som kommunen är skyldig att inrätta för känsliga grupper. Det bör även övervägas om bostäder, förskolor och skolor bör omfattas, då även dessa inrymmer känsliga grupper. Det behöver även förtydligas hur förslaget förhåller sig till nuvarande allmänna råd om höga inomhus-temperaturer. Det behöver också tydliggöras hur kommunerna ska bedriva tillsyn av inomhustemperaturer, samt behovet av kompletterande tillsynsvägledning.

Betänkandets förslag till uppdrag

- Betänkandet föreslår att en parlamentarisk kommitté får i uppdrag att lämna förslag på villkor för statliga bidrag till kustskydd som anläggs längs andra kuststräckor än de som staten bör ta ansvar för.

Miljönämnden är positiv till förslaget och ser att det linjerar med riksrevisionens rekommendation till regeringen om att ”MSB bör ta fram transparenta kriterier

för att bedöma vilka åtgärder för förebyggande av naturolyckor som är mest angelägna och därmed bör prioriteras vid beslut om bidrag”.

Miljönämnden förordar att det statliga klimatanpassningsstödet utvecklas så att alla berörda fastighetsägare, både statliga, kommunala och privata, kan söka finansieringsstöd för gemensamma insatser. Klimatförändringarnas konsekvenser känner inte av fastighetsgränser och i dagsläget kan det för enskilda fastighetsägare vara svårmotiverat att investera i kostsamma klimatanpassningsåtgärder, nödvändiga för stadens motståndskraft vid ett förändrat klimat.

- Betänkandet föreslår att riksintressemyndigheterna får i uppdrag att värdera hur riksintressen längs kusten påverkas av stigande havsnivåer

Miljönämnden konstaterar att detta uppdrag inte är möjligt att genomföra utan en nationell gemensam syn på klimatrelaterade risker och för vilken tidshorisont som riskbedömningarna ska ske. Nämnden ser också behov av att värderingen analyserar hur riksintressena påverkas av erosion och extremhändelser. Nämnden vill även lyfta vikten av att betänkandets förslag till ändring i miljöbalkens 4 kap. 8a§ också innefattar synkronisering med Plan- och bygglagen, och att relationen till kommunernas översiktsplaner ska fungera.

- Betänkandet bedömer att staten bör ta ett större ansvar för skydd mot översvämning från havet

Miljönämnden delar bedömningen och anser att det i närtid bör fattas beslut om att staten ska ta skyddsansvar för kuststräckor av nationellt intresse och att processen för att identifiera dessa sträckor och att genomförandet av de skyddsåtgärder som behövs omsätts till praktik.

- Betänkandet föreslår att en parlamentarisk kommitté bör få i uppdrag, som ska utföras under en 3-årsperiod, att i dialog med berörda kommuner klarlägga förutsättningarna för att anlägga kustskydd vid de prioriterade sträckorna.

Miljönämnden är positiv till förslaget. Det är angeläget att tydliggöra hur urvalet av kuststräckorna ska ske. Om endast varaktiga skyddsåtgärder inryms och inte exempelvis strandfodring, behöver miljöbalken ses över så att inte tillståndprocesserna gör att staten inte kan skydda de utpekade kuststräckorna.

Ordförande

Sofia Hedén

Nämndsekreterare

Jennie Wester